

MP719Z Správní právo II

10. přednáška

Správně právní odpovědnost za přestupky.

Prameny právní úpravy. Předpoklady a následky odpovědnosti za přestupky, uplatňování postihů.

JUDr. David Hejč, Ph.D.

Systematika právní úpravy (hmotněprávní)

- **Zákon č. 250/2016 Sb.** – základní hmotněprávní úprava (*podmínky odpovědnosti za přešupek, druhy správních trestů a ochranných opatření a zásady pro jejich ukládání*) - ***lex generalis***
- **Zákon č. 251/2016 Sb.**, obsahuje **některé skutkové podstaty přešupků**, které nebylo lze přesunout do zvláštní zákona k povinnosti, která má být porušena (***lex specialis 1***)
- **Zvláštní zákony** – skutkové podstaty jednotlivých přešupků + mohou vyloučit či modifikovat obecná ustanovení z *lex generalis* – např. ohledně sankcí nebo prekluzivní lhůty pro zánik odpovědnosti (***lex specialis 2***)

Systematika právní úpravy

Zákon č. 250/2016

- ČÁST PRVNÍ - OBECNÁ USTANOVENÍ (§ 1 - § 4)
- ČÁST DRUHÁ - ZÁKLADY ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK (§ 5 - § 59)
 - HLAVA I - SPOLEČNÁ USTANOVENÍ PRO FYZICKOU OSOBU, PRÁVNICKOU OSOBU A PODNIKAJÍCÍ FYZICKOU OSOBU (§ 5 - § 12)
 - HLAVA II - ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK (§ 13 - § 19)
 - HLAVA III - ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK (§ 20 - § 21)
 - HLAVA IV - ODPOVĚDNOST PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK (§ 22 - § 23)
 - HLAVA V - OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST (§ 24 - § 28)
 - HLAVA VI - ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK A ODPOVĚDNOST PRÁVNÍHO NÁSTUPCE (§ 29 - § 34)
 - HLAVA VII - SPRÁVNÍ TRESTY A JEJICH UKLÁDÁNÍ (§ 35 - § 50)
 - HLAVA VIII - OCHRANNÁ OPATŘENÍ (§ 51 - § 54)
 - HLAVA IX - ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O MLADISTVÝCH (§ 55 - § 59)
- ČÁST TŘETÍ - ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH (§ 60 - § 102)
- ČÁST ČTVRTÁ - SPOLEČNÁ, PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ (§ 103 - § 112)

Systematika právní úpravy

Zákon č. 251/2016

- § 1 - Předmět úpravy
- § 2 - Přestupky proti pořádku ve státní správě vyskytující se na více úsecích státní správy
- § 3 - Přestupky na úseku všeobecné vnitřní správy
- § 4 - Přestupky proti pořádku ve státní správě a přestupky proti pořádku v územní samosprávě
- § 5 - Přestupky proti veřejnému pořádku
- § 6 - Přestupek křivého vysvětlení
- § 7 - Přestupky proti občanskému soužití
- § 8 - Přestupky proti majetku
- § 9 - Přestupky na úseku podnikání
- § 10 - Přestupky na úseku porušování práv k obchodní firmě
- § 11 - Přestupek na úseku zdravotnictví
- § 12 - Evidence přestupků
- § 13 - Opakované spáchání přestupku
- § 14 - Účinnost

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Působnost časová:

zákaz retroaktivity - čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod: *Trestnost činu se posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější (pravá retroaktivita) – srov. § 2 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb.*

Přestupek je spáchán v době, kdy pachatel konal nebo v případě opomenutí byl povinen konat. Není rozhodující, kdy následek nastane nebo kdy měl nastat.

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Působnost časová:

Správní trest se ukládá podle zákona účinného v době spáchání přestupku, ale uložit lze pouze takový druh správního trestu, jehož uložení dovoluje zákon účinný v době rozhodování o tomto přestupku (§ 2 odst. 6) + pozdější, pokud je mírnější

Ochranné opatření je ukládáno **vždy** podle zákona účinného v době, kdy se o něm rozhoduje (§ 2 odst. 7)

Úprava pro **specifické situace** (§ 2 odst. 3, 4)

Zákon č. 250/2016 Sb.

Působnost územní:

- přešupek byl spáchan **na území ČR**
jednal-li pachatel zcela nebo zčásti na území ČR
(následek kdekoliv) – *zásada teritoriality*
- přešupek spáchaný **v cizině**
pokud porušení nebo ohrožení zájmu chráněného
zákonem nastalo nebo mělo nastat zcela nebo zčásti
na území ČR - *zásada teritoriality*
- přešupek byl spáchan **v cizině**
FO – občan ČR, apatrida s TP v ČR
PO nebo podnikající FO se sídlem nebo výkonem
činnost anebo nemovitým majetkem v ČR, za
podmínek § 3 odst. 3 – *zásada personality*

Zákon č. 250/2016 Sb.

Působnost osobní:

Jednání, které má znaky přestupku, jehož se dopustila osoba požívající **výsad a imunit** podle jiného **zákona** nebo **mezinárodního práva**, nelze jako přestupek projednat.

- **Prezidenta republiky** nelze po dobu výkonu jeho funkce zadržet, trestně stíhat ani stíhat pro přestupek nebo jiný správní delikt (Čl. 56 odst. 1 Ústavy).
- **dříve i** soudce Ústavního soudu - nelze stíhat pro přestupek (§ 4 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb.) – návrh na zrušení ustanovení § 4 odst. 2 a § 133 odst. 2 zákona č. 182/1993 Sb. – návrhovatel sám Ústavní soud (předseda kárného senátu Ústavního soudu) - Pl. ÚS 29/16. – změna novelizační zákon č. **173/2018 Sb.**
 - V případě soudců obecných soudů zrušeno zákonem č. 314/2008 Sb. (novela zákona o soudech a soudcích).

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Podle tohoto zákona se projednávají přestupky, kterých se dopustili **poslanci a senátoři + nově soudci Ústavního soudu**, pokud nepožádají orgán příslušný k projednání přestupku o projednání přestupku v disciplinárním řízení podle jiných zákonů.
- Čl. 27 odst. 3 Ústavy Za přestupky poslanec nebo senátor podléhá jen disciplinární pravomoci komory, jejímž je členem, pokud zákon **nestanoví jinak**.
- Členové Parlamentu volí, zda jejich protiprávní jednání bude projednáno jako přestupek správním orgánem nebo jako disciplinární delikt mandátovým a imunitním výborem příslušné komory parlamentu – **důsledky pro soudní ochranu** – viz dále

Zákon č. 250/2016 Sb.

- srov. NSS 3 As 11/2012 ze 23. 5. 2012

Rozhodnutí Poslanecké sněmovny o odvolání proti usnesení mandátového a imunitního výboru o uložení sankce za disciplinární provinění spočívající v urážlivých projevech učiněných ve Sněmovně není rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s. ř. s., a je tak vyloučeno z přezkumu ve správním soudnictví

- Pl. ÚS 17/14 ze 13. 1. 2015

Rozhodnutí, jimiž parlamentní orgány rozhodují v disciplinárním řízení o přestupcích poslanců a senátorů, patří mezi ta rozhodnutí, která jsou výrazem autonomie Parlamentu jako zákonodárného sboru a jež nepodléhají kontrole Ústavního soudu. Jinými slovy řečeno, taková rozhodnutí nemohou být napadena ústavní stížností.

Orgány komor Parlamentu při výkonu disciplinární pravomoci nerozhodují v postavení orgánů veřejné správy a jejich rozhodnutí nepodléhají soudnímu přezkumu podle čl. 36 odst. 2 Listiny. V tomto úsudku se Ústavní soud ztotožňuje se závěry, vyslovenými v judikatuře správních soudů, které odmítají přezkum rozhodnutí parlamentních orgánů vydaných při výkonu jejich disciplinární pravomoci v systému správního soudnictví.

Zákon č. 250/2016 Sb.

- Osobami požívajícími výsad a imunit podle **mezinárodního práva** jsou především ty osoby, na něž se vztahují tzv. Vídeňské úmluvy o diplomatických a konzulárních stycích a další mezinárodní dokumenty a mezinárodní obyčejové právo.
- **Podle jiných zákonů** se projedná (jako **disciplinární/kázeňský delikt**) jednání, které má **znaky přestupku**, dopustí-li se jej
 - a) **příslušník bezpečnostního sboru** (zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů)
 - b) osoba podléhající **vojenské kázeňské pravomoci** (zákona č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání)
 - c) osoba během **výkonu vazby, trestu odnětí svobody nebo zabezpečovací detence** (zákona č. 293/1993 Sb., o výkonu vazby, zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody, a zákona č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence)

Pojem přestupku

- **§ 5 a přestupek**
- *Přestupkem je 1) společensky škodlivý 2) protiprávní čin, který je 3) v zákoně za přestupek výslovně označen a který 4) vykazuje znaky stanovení zákonem, 5) nejde-li o trestný čin.*

- **Pozitivní a negativní vymezení přestupku**

- **Formálně – materiální (společenská škodlivost) pojetí:**

NSS sp. zn. 5 As 104/2008: Pokud se k okolnostem jednání, jež naplní formální znaky skutkové podstaty přestupku, přidruží takové další významné okolnosti, které vylučují, aby takovým jednáním byl porušen nebo ohrožen právem chráněný zájem společnosti, nedojde k naplnění materiálního znaku přestupku a takové jednání potom nemůže být označeno za přestupek

Formální znaky skutkové podstaty přestupku

- **objekt přestupku** – obecný (zájem na řádném výkonu veřejné správy); druhový (oblast či odvětví); individuální (dle jednotlivých skutkových podstat)
- **objektivní stránka** – jednání, následek a příčinná souvislost mezi jednáním a následkem – jednání/opomenutí (§ 10)
- **subjekt přestupku** – osoba, která za delikt odpovídá. U přestupků jí může být jak fyzická, tak právnická osoba, u některých přestupků pak fyzická nebo právnická osoba ve zvláštním postavení (přestupky se speciálním subjektem) + spolupachatel (§ 12)
- **subjektivní stránka** – vnitřní psychický vztah pachatele k protiprávnímu jednání – zavinění (úmysl/nedbalost)

Pokus přestupku

- Pokus přestupku je jednání fyzické osoby, které bezprostředně **směřuje k dokonání přestupku** a kterého se fyzická osoba dopustila v úmyslu přestupek spáchat, jestliže **k dokonání přestupku nedošlo**
- U právnické nebo podnikající fyzické osoby není podmínkou úmysl přestupek spáchat
- Pokus přestupku je trestný, **pokud tak stanoví zákon**, a to stejně jako dokonáný přestupek.
- Odpovědnost za pokus přestupku **zanikne**, jestliže pachatel od dokonání přestupku dobrovolně upustil a odstranil nebezpečí.

Přestupek

▪ Pokračování v přestupku

*jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky **vedené jednotným záměrem** naplňují skutkovou podstatu stejného přestupku, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení, blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku (§ 7)*

X opakování jsou dva přestupky

- *Jízda bez řidičského oprávnění v rozporu s § 3 odst. 3 písm. a) zákona o silničním provozu je pokračujícím přestupkem, kdy každou dílčí jízdou se řidič dopouští dalšího protiprávního jednání ve smyslu § 125c odst. 1 písm. e) bod 1 téhož zákona.*
- **(rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.1.2016, čj. 4 As 268/2015-27)**

Přestupek

▪ Trvající přestupek

přestupek, jehož znakem je jednání pachatele spočívající ve vyvolání a následném udržování protiprávního stavu nebo jednání pachatele spočívající v udržování protiprávního stavu, který nebyl pachatelem vyvolán (§ 8)

- např. provozování linkové osobní dopravy bez licence nebo povolení

▪ Hromadný přestupek

přestupek, u kterého zákon vyžaduje pro vznik odpovědnosti za přestupek více útoků spojených společným záměrem (§ 8)

- např. fyzická osoba dopustí přestupku tím, že uskutečňuje zlomyslná volání.

ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- FO může být subjektem, resp. pachatelem přestupku pouze osoba:
 - odpovídajícího **věku** – *dovršení patnáctého roku věku* = den následující po 15. narozeninách (§ 18)
 - **příčetná** X duševní porucha v době spáchání přestupku neumožňující rozpoznat protiprávnost jednání nebo jednání ovládat X ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť i z nedbalosti (§ 19)
- FO je **pachatelem**, jestliže svým **zaviněným** jednáním naplnila **znaky přestupku** nebo jeho **pokus**, je-li trestný (§ 13 odst. 1)
- **nepřímý pachatel** - k provedení činu užita jiná fyzická osoba (§ 13/2), která však nebude moci být odpovědná za přestupek (nedostatek věku nebo pro nepřičetnost nebo proto, že jednala za okolnosti vylučující protiprávnost) - tzv. „živý nástroj“ + „nástrojem“ může být i PO, která **není za přestupek sama odpovědná** (§ 13/3)
- Pachatelem další fyzické osoby (**úmyslné jednání**):
 - organizátor; návodce; pomocník

ODPOVĚDNOST FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- K odpovědnosti fyzické osoby za přestupek se vyžaduje **zavinění** – subjektivní stránka – formy zavinění:
 - úmysl – přímý, nepřímý
 - nedbalost – vědomá, nevědomá
- postačí zavinění z **nedbalosti**, nestanoví-li **zákon** výslovně, že je třeba **úmyslného** zavinění
- Forma zavinění může mít význam při určení druhu správního trestu a jeho výměry (§ 37)

ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- PO je subjektem, resp. pachatelem přestupku, jestliže:
 - k naplnění znaků přestupku došlo jednáním FO, které je přičitatelné PO
 - byla porušena právní povinnost uložená PO (nebo organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí PO), a to:
 - při činnosti PO,
 - v přímé souvislosti s činností PO
 - nebo ku prospěchu PO nebo v jejím zájmu;

ODPOVĚDNOST PRÁVNICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- Osoby, jejichž jednání je přičitatelné PO:
 - statutární orgán nebo člen statutárního orgánu,
 - jiný orgán PO nebo jeho člen,
 - zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
 - FO, která plní úkoly PO,
 - FO, kterou PO používá při své činnosti,
 - FO, která za PO jednala, jestliže PO výsledku takového jednání využila
- Objektivní odpovědnost PO – možnost liberace = **Zproštění odpovědnosti právnické osoby za přešupek (§ 21)**

ODPOVĚDNOST PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- Podnikající FO je pachatelem (**případ kdy jedná sama**), jestliže:
 - k naplnění znaků přestupku došlo při jejím podnikání nebo v přímé souvislosti s ním a
 - byla porušena právní povinnost uložená FO/podnikající

= Podnikající FO je též pachatelem (**jedná prostřednictvím**), jestliže:

 - k naplnění znaků přestupku došlo jednáním FO, které je přičitatelné podnikající FO
 - byla porušena právní povinnost uložená FO/podnikající a to:
 - při podnikání FO,
 - v přímé souvislosti s podnikáním FO, nebo
 - ku prospěchu podnikající FO nebo v jejím zájmu

ODPOVĚDNOST PODNIKAJÍCÍ FYZICKÉ OSOBY ZA PŘESTUPEK

- Osoby, jejichž jednání je **příčitatelné** podnikající FO:
 - zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení,
 - fyzická osoba, která plní úkoly podnikající fyzické osoby,
 - fyzická osoba, kterou podnikající fyzická osoba používá při své činnosti, nebo
 - fyzická osoba, která za podnikající fyzickou osobu jednala, jestliže podnikající fyzická osoba výsledku takového jednání využila.
- **Obdobné použití** právní úpravy odpovědnosti právnických osob, s výslovnými výjimkami, zohledňujícími odlišné povahy (podnikající) fyzické osoby a právnické osoby
- **Objektivní odpovědnost** – možnost liberace
- Odpovědnost **nezaniká** přestane-li FO podnikat (§ 23/2)

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Případy, kdy jednání naplňující **formální znaky** přestupkem **přesto (ze zákonných důvodů) není** – patří k **negativnímu vymezení** přestupku:
- *Čin jinak trestný jako přestupek není přestupkem, v případě:*
 - Krajní nouze
 - Nutné obrany
 - Svolení poškozeného
 - Přípustného riziko
 - Oprávněné použití zbraně

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Nutná obrana (§ 25)

*jestliže se odvrací **přímo** hrozící nebo trvajícím útokem na zájem chráněný zákonem*

- Útok musí bezprostředně hrozit nebo trvat. Jestliže byl útok ukončen nebo přerušeno a nebezpečí již přímo nehrozí, **nepřichází nutná obrana v úvahu.**

*nejde o nutnou obranu, byla-li tato obrana **zcela zjevně nepřiměřená** způsobu útoku*

- obrana tak může být tak intenzivní, aby útok jistě a **bez rizika pro napadeného odvrátila**, tj. může být silnější než útok, avšak nesmí být **zcela zjevně přehnaná (exces)**

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Krajní nouze (§ 24)

*jestliže se odvrací **nebezpečí** přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem*

- Nebezpečí musí hrozit přímo, bezprostředně. O případ krajní nouze by se nejednalo, pokud by nebezpečí již pominulo, nebo by hrozilo teprve v budoucnu, ale nikoli v bezprostřední budoucnosti

*Nejde o krajní nouzi, jestliže (**exces**)*

- *toto nebezpečí bylo možno za daných okolností odvrátit jinak (požadavek **subsidiarity**) nebo*
- *následek tímto odvracením způsobený je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, (požadavek **proporcionality**) anebo*
- *byl-li ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je **snášet***

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Svolení poškozeného (§ 26)

*jestliže někdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba **může bez omezení oprávněně rozhodovat**, jsou činem dotčeny*

Svolení musí být dáno:

- předem nebo současně s jednáním X jinak podmínka (§26/2)
- dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně

Vyloučen souhlas k **ublížení na zdraví**, ledaže jde svolení k lékařským zákrokům (v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe - *lege artis*)

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Přípustné riziko (§ 27)

Znaky:

- v souladu s dosaženým **stavem poznání a informacemi**,
- v době rozhodování o **dalším postupu**,
- v rámci **zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce**,
- **společensky prospěšnou**,
- při níž dochází k **ohrožení nebo porušení zájmu** chráněného zákonem,
- jestliže společensky prospěšného výsledku **nelze dosáhnout jinak**

Meze přípustného rizika – viz § 27/2

OKOLNOSTI VYLUČUJÍCÍ PROTIPRÁVNOST

- Oprávněné použití zbraně (28)

*přestupek nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených **jiným právním předpisem***

- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky - § 51
- Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii - § 20
- Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě - § 5
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky - § 42
- ...

ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

- Odpovědnost za přestupek zaniká:
 - uplynutím „promlčecí“ doby,
 - smrtí FO,
 - zánikem PO, nemá-li právního nástupce, nebo
 - vyhlášením amnestie

- Jedná se o okolnosti, které nastanou **po spáchání přestupku**, ale dříve **než je o něm pravomocně rozhodnuto** X Je nutno je odlišit od okolností vylučujících protiprávnost, kdy se o přestupek vůbec nejedná.

ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

■ **Smrtí FO**

- zánik právní osobnosti (§ 23 OZ),
- prohlášení člověka za mrtvého určí soud v rozhodnutí den, který platí za den smrti (§ 26 občanského zákoníku)

■ **zánikem PO**

- zaniká dnem výmazu z veřejného rejstříku, pokud je v něm zapsaná, jinak skončením likvidace (§ 185 OZ
- s výjimkou přechodu odpovědnosti za přestupek na právního nástupce

■ **amnestie (§ 104)**

- uděluje prezident republiky
- nabývá účinnosti dnem vyhlášení ve Sbírce zákonů.

Přechod odpovědnosti PO/podnikající FO za přeštupek

- **Cílem** je zabránit, aby právnícká osoba, která spáchá přeštupek, unikla odpovědnosti například tím, že účelově dobrovolně zanikne a způsobí tak přechod práv a povinností na nový subjekt, svého právního nástupce, který by jinak nebylo možno za přeštupek postihnout.
- **PO**
 - Odpovědnost přechází na právního nástupce, pokud jich je víc, odpovídá za přeštupek každý z nich, jako by přeštupek spáchal sám.
- **Podnikající FO**
 - přechází v případě její smrti na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti – pokud jich je více obdobně jako PO **X** v případě, že podnikající fyzická osoba nezemře, avšak přestane podnikat, odpovídá i nadále jako podnikající fyzická osoba

ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

- **Uplynutím „promlčecí“ doby**

- de facto se jedná o **prekluzivní** lhůtu, neboť se k ní přihlíží z úřední povinnosti (tedy nikoli na základě námítky účastníka řízení) a jejím uplynutím odpovědnost za přestupek zaniká

- **Promlčecí doba činí**

- 1 rok, nebo
 - 3 roky, jde-li o přestupek, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč

- **Počíná** běžet dnem následujícím **po dni spáchání** přestupku – tj. kdy došlo k ukončení jednání/kdy nastal účinek, je-li to znakem přestupku

- Zvláštní úprava počátku běhu promlčecí doby u **pokračujícího, hromadného a trvajícího přestupku** - § 31/2

ZÁNİK ODPOVĚDNOSTI ZA PŘESTUPEK

- **Stavení promlčecí doby:**

po dobu, po kterou trvá určitá překážka uvedená v zákoně, promlčecí doba neběží, avšak po odpadnutí překážky její běh pokračuje – tato doba se do promlčení nezapočítává – viz § 32/1

- **Přerušení promlčení doby:**

okolnost, která brání správnímu orgánu vést řízení o přestupku – viz § 32/2; přerušením promlčecí doby počíná promlčecí doba, která je stanovena jako objektivní v délce max. 3 roky nebo 5 let od spáchání, jejímž uplynutím odpovědnost za přestupek definitivně zaniká

NP403K Správní trestání

2. výukový blok

Přestupky

následky odpovědnosti za přestupek, správní tresty a podmínky pro ukládání správních trestů, ochranná opatření; evidence přestupků

JUDr. David Hejč, Ph.D.

SPRÁVNÍ TRESTY A JEJICH UKLÁDÁNÍ

- Správní trest/sankce je považována za právní **následek** spáchání přestupku
- ***Nulla poena sine lege***
- **Druhy správních trestů:**
 - **napomenutí,**
 - **pokuta,**
 - **zákaz činnosti,**
 - **propadnutí věci nebo náhradní hodnoty,**
 - **zveřejnění rozhodnutí o přestupku (nově)**
 - ~~zákazu pobytu (předchozí právní úprava)~~
- Ize uložit **samostatně nebo spolu s jinými X**
napomenutí nelze uložit spolu s pokutou.

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

▪ Napomenutí

- méně povaha sankční, více **výchovná**
- **nejmírnějším** správním trestem, který je prostředkem morálního odsouzení
- zejména při řešení přestupků vykazujících **nižší míru** společenské škodlivosti
- zpravidla **ústně**, ale není vyloučena ani **písemná** forma, pokud to bude vhodnější

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

▪ Pokuta

- **nejtypičtějším a nejfrekventovanějším** správním trestem
- **základní** horní hranicí je 1 000 Kč, nestanoví-li zvláštní zákon jinak
- u **mladistvého** se horní hranice snižuje na polovinu – nikdy však nesmí přesahovat 5 000 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.
- **splatná** je do 30 dnů ode dne, kdy rozhodnutí o přestupku nabylo právní moci, pokud správní orgán (nebo zvláštní zákon nestanoví lhůtu jinou)
- **Příkazem na místě** lze uložit pokutu nejvýše 10 000 Kč. Mladistvému obviněnému nejvýše 2 500 Kč; to neplatí, je-li mladistvý podnikající fyzickou osobou.

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

▪ Zákaz činnosti

- zakázat lze činnost:
 - ke které je třeba **veřejnoprávního oprávnění** nebo kterou pachatel vykonává v **pracovním nebo jiném obdobném poměru**
 - došlo-li k přestupku **při výkonu této činnosti** nebo v přímé souvislosti s ní
- jen tehdy, **je-li to stanoveno zákonem**
- **nejdéle** na 3 roky, nestanoví-li zákon jinak
- po uplynutí poloviny doby, **může** být od zbytku **upuštěno**, prokáže-li pachatel, že způsobem svého života nebo provedením účinných opatření, že jeho další výkon není potřebný
- zakázat nelze takovou činnost, jejíž výkon zákon ukládá

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

■ Propadnutí věci

- pouze tehdy, jde-li o věc náležející pachateli
- jen, jde-li o **věc**:
 - **užita** nebo určena ke spáchání přestupku,
 - **získána** přestupkem nebo jako odměna za něj, nebo
 - **nabyta** za věc získanou
- Význam **hodnoty věci** - nelze uložit, je-li hodnota věci v nápadném nepoměru k povaze přestupku, **ledaže** to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku nebo jiný obdobný **obecný zájem** (např. jde-li například o zbraně, jedy, výbušniny, omamné a psychotropní látky)

Jednotlivé správní tresty a jejich výkon

▪ Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

- lze uložit právnické nebo podnikající fyzické osobě, **stanoví-li tak zákon**
- zásah do soukromí pachatele musí být **přiměřený povaze a závažnosti přestupku**
- rozhodnutí o přestupku – jeho **výroková část** lze zveřejnit až po nabytí právní moci
- **lhůta**, ve které se musí rozhodnutí zveřejnit (tedy kdykoliv během této lhůty) = 2 až 6 měsíců a počíná právní mocí rozhodnutí **X doba**, po kterou musí být rozhodnutí zveřejněno vyvěšením (tedy po celou tuto dobu)
- provádí se zveřejněním ve **veřejném sdělovacím prostředku a vyvěšením na úřední desce** správního orgánu

Určení druhu a výměry správního trestu

- **Určení druhu a výměry správního trestu**
 - § 37 demonstrativní výčet – tzn. přihlédne se zejména:
 - k povaze a závažnosti přestupku
 - k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem, atd.
- Povaha a závažnost přestupku je dána zejména – viz § 38
- Jako k polehčující okolnosti se přihlédne zejména k – viz § 39
- Jako k přitěžující okolnosti se přihlédne zejména k – viz § 40
- Nutnost se řádně vypořádat **v odůvodnění** rozhodnutí

Určení druhu a výměry správního trestu

- **správní uvážení** – možnost výběru vhodného řešení na základě zákonného zmocnění
- musí být **přezkoumatelné** (NSS sp. zn. 3 As 24/2004)
- **vázanost** základními principy správního rozhodování (NSS sp. zn. 8 As 5/2005)
- **preventivní** úloha postihu (MěS Praha sp. zn. 10 Ca 250/2003).
- pokuta může být i **ojedinělá a nebývale vysoká** (NSS sp. zn. 7 As 188/2012)
 - **x** nesmí mít „**likvidační charakter**“ (NSS sp. zn. 7 As 188/2012)

Určení druhu a výměry správního trestu

- **Ukládání správních trestů za více přestupků**
 - § 41 – **souběh** více přestupků, stejný pachatel, projednáváno ve **společné řízení** (§ 88) = **úhrnný trest**, odst. 1 **absorpční zásada**, odst. 2 **asperace**
- **Podmíněné upuštění od uložení správního trestu**
 - § 42 – lze-li důvodně očekávat, že již samotné projednání věci před správním orgánem postačí k jeho nápravě a to pouze v případě škody nebo bezdůvodného obohacení, **je ale vinen**
 - uloží se, aby ve stanovené lhůtě nahradil škodu, nebo vydal bezdůvodné obohacení X jinak se správní trest uloží
- **Upuštění od uložení správního trestu - je ale vinen**
 - § 43 ; v případě souběhu bez společného řízení a úhrnného trestu,
 - nebo postačí k nápravě prosté projednání
- **Mimořádné snížení výměry pokuty**
 - § 44 –v případě dolních hranic pokut, jsou-li nepřiměřené, alespoň 20%

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

- nejsou správním trestem, ale mohou mít sankční povahu
- podstatou je prevence (ne represe)
- výchovná a zabezpečovací úloha
- **druhy** ochranných opatření:
 - omezující opatření a
 - zabránění věci nebo náhradní hodnoty

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

- **Omezující opatření:**
- zákaz **navštěvovat** určená veřejně přístupná místa nebo místa, kde se konají sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- povinnost zdržet se **styku** s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob
- nebo v povinnosti podrobit se vhodnému **programu** pro zvládnutí agrese nebo násilného chování
- musí být **přiměřené** povaze a závažnosti spáchaného přestupku a osobním poměrům pachatele; lze je uložit **pouze spolu se správním trestem**, a to nejdéle na dobu **1 roku**.

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

▪ **Zabrání věci:**

Nebylo-li uloženo **propadnutí** věci (subsidiarita)

- náleží pachateli, proti němuž nelze vést řízení o přestupku nebo jemuž za přestupek **nelze uložit správní trest**,
- náleží pachateli, u něhož bylo od uložení správního trestu za přestupek **upuštěno nebo podmíněně upuštěno**,
- **nenáleží** pachateli nebo mu nenáleží zcela, nebo
- **vlastník věci není znám**
- **nezjistí se** skutečnosti odůvodňující zahájení řízení o přestupku proti určité osobě, a to do 60 dnů ode dne, kdy přestupek vyšel najevo

a jestliže to vyžaduje bezpečnost osob nebo majetku anebo jiný obdobný obecný zájem.

i bez splnění podmínek v případě, že je výnosem přestupku, byť nikoli bezprostředním.

OCHRANNÁ OPATŘENÍ

- **Zabrání náhradní hodnoty**
- *Jestliže ten, komu náleží věc, která by mohla být zabráná, ji před zabráním zničí, poškodí, zcizí, zatají, učiní neupotřebitelnou nebo zúžitkuje, nebo jestliže jinak **zabrání takové věci zmaří**, může mu být uloženo zabrání náhradní hodnoty až do výše, která odpovídá hodnotě takové věci.*
- *Vlastníkem zabrané náhradní hodnoty se stává stát.*

ZVLÁŠTNÍ USTANOVENÍ O MLADISTVÝCH

■ Mladistvý

- v době spáchání přestupku dovršil **patnáctý** rok a nepřekročil osmnáctý rok svého věku
- přihlíží k jeho osobnosti včetně jeho věku a rozumové a mravní vyspělosti, jakož i k jeho osobním poměrům tak, **aby jeho další vývoj byl co nejméně ohrožen**
- Horní hranice sazby pokuty se u mladistvého **snižuje**
- **zákaz činnosti** max. na 1 rok + nelze uložit, jestliže by to bránilo přípravě na jeho povolání
- Od uložení správního trestu lze **též upustit** za podmínky v § 59

Evidence přestupků

- **Stanoví-li tak zákon**, pravomocná rozhodnutí o přestupku a pravomocná rozhodnutí o účasti na amnestii se zapisují do **evidence přestupků**
- **zapisuje** správní orgán, který o přestupku rozhodoval v posledním stupni
- dotčená osoba může u správního orgánu, který zápis provedl, proti zápisu **námitku** (=) oprava zápisu
- správní orgán může při rozhodování zohlednit **recidivu** pachatele

Použití zdroje

- Zákon 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.
- Zákon 251/2016 Sb., o některých přestupcích.
- Citovaná soudní judikatura.

Literatura

- Mates, P. a kol. Základy správního práva trestního. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2018.
- Kočí, R. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich s poznámkami a vzory rozhodnutí a jiných správních aktů. Praha: Leges, 2017.
- Jemelka L., Vetešník P., Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, Zákon o některých přestupcích: komentář, C. H. Beck, 2020.
- Ondrušová M., Ondruš R., Vytopil P. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Praktický komentář k zákonu č. 250/2016 Sb. Praha: Leges.
- Kučerová H., Horzinková E. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákon o některých přestupcích s komentářem a judikaturou. Praha: Leges, 2017.
- Bohadlo D. a kol. Zákon o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich - komentář. Wolters Kluwer. 2018

Literatura

- Prášková, H. Nové přestupkové právo. Praha: Leges, 2017.
- Fiala Z. a kol. Správní právo trestní. Praha: Leges, 2017.
- Frumarová, K. a kol. Správní trestání. Praha: Leges, 2018.
- Bohadlo, D., Potěšil, L., Potměšil, J. Správní trestání z hlediska praxe a judikatury. Praha: C. H. Beck, 2013.
- Prášková, H. Základy odpovědnosti za správní delikty. Praha: C. H. Beck, 2013.